

הפיקוד העליון ציווה ב־1948 לגרש את כל האוכלוסייה

כך ניצלה נצרת

הצבאי של העיר. הייתי בטוח שזה נעשה ביגלל סירובי למלא את פקודת „הפינוי“.

אך למרות שהוציאו אותי מנצרת, נראה כי היתה תועלת בסירוב שלי למלא את הפקודה. נראה כי זה נתן לאנשי הפיקוד העליון שהות לחשוב על העניין מחדש, והמחשבה השניה שיכנעה אותם שיהיה זה לא-נכון לגרש את תושבי נצרת. לפי מיטב ידיעתי, לא דיברו מאז אייפסע על תוכנית „הפינוי“, והתושבים הערביים של העיר חיים שם מאז.

עד כאן הכתוב בכתבי-היד.

כאשר קיבל דונקלמן את עמודי כתבי היד, ערך בהם כמה תיקונים סיגנוניים קטנים, אך בשולי העמוד כתב בכתב-ידו: „אני רוצה לחשוב מחדש אם לכלול את זה או לא.“ (בהערה זו יש שגיאת-כתיב:)

הערבית או לגרש אותה. דרישתי עלולה להיראות כמוזרה, אך היתה לי סיבה טובה לחוש בדאגה בעניין זה.

כמה שעות בלבד לפני כן בא אלי חיים לסקוב, כשבפיו פקודה מדהימה: „לפנות את האוכלוסייה האזרחית של נצרת! נד-המתי ונחרדתי. אמרתי לו שלא אעשה שום דבר כזה — לאור הבטחותינו לשמור על שלום האוכלוסייה בעיר, יהיה מעשה כזה מיותר וגם מוזק. הזכרתי לו שרק יום אחד לפני כן חתמנו שנינו, הוא ואני, כנציגי הצבא הישראלי, על מיסמך של כניעה, שבו הבטחנו חגיגית שלא לעשות דבר לפגוע בעיר ובתושביה.

כאשר נוכח חיים לדעת שאני מסרב לציית לפקודה, הוא יצא.

עברו בקושי 12 שעות, ואברהם יפה בא להגיד לי שהוא בא במקומי כמושל

ב־16 ביולי, בשעה 2040, שלחתי את התשדורת הנלהבת: „נצרת נכבשה!“ בתוך זמן קצר הגיע מטה החטיבה אל מפקדתנו החדשה. ביקשתי את ראש המטה שלי לנסח את מיסמך הכניעה, ברוח ההסכם שהשגתי על-פה עם אנשי הדת הנוצרים והמוסלמים: נצרת נכנעה ללא תנאי, ואני הבטחתי כי לא יאונה כל רע לעיר או לתושביה. למחרת פירסם „ניו-יורק טיימס“ תצלום של טקס-הכניעה: בנוסף על חיים לסקוב ועלי, נראים בתצלום קציני-המטה הבכירים שלי ומפקדי הגדודים, אותם הזמנתי לחתום על הכניעה.

זה היה נצחון גדול. עם נפילת נצרת, שהיתה המעוז הראשי בקריה-הגנה של קאוקג'י, נחלש המערך שלו בכל הגליל. אנו לא סכלנו אבידות רבות במיבצע זה, ועלה בידנו לכבוש את העיר בלי להסב נזק לה או לתושביה — למרות גורודצקי.

אף-על-פי-כן, נגרם לי נזק אישי בנצחון קל זה. מאז החלה ההתקפה על שפרעם, לא נחתי כמעט. כעת, לאחר מספר ימים ולילות ללא שינה, הייתי ממוגן כל-כך שלא יכולתי להרדם בלילה. ביום שני הבוקר, כשחזרתי אל

בארץ דונקלמן כשומר, רוכב על סוסה ערבית. זמן-מה שהה בן דונקלמן בקיבוץ רמת-אשר אך עזב.

Whether במקום Whether. נראה כי הדברים נכתבו בחטף.) דונקלמן חשב והחליט שלא לפרסם קטע זה. הוא גנן אותו.

חרפת עולם

ר ש עניין רב בקטע זה, כי הוא מלמד הרבה על אותה תקופה. קודם כל, הוא מלמד כי דונקלמן, שיצא בינתיים לגימלאות, והחי עתה בטורונטו שבקנדה, יחד עם אשתו הצברית, היה אדם הגון. שם כזה יצא לו כבר במילחמת העצמאות, שבה פיקד על חטיבה 7. בעת המעשה היה חיים לסקוב מפקד הגליל המערבי.

שנית, הקטע מלמד עד כמה היה ביצוען של פקודות מסוג זה תלוי באופי האיש שבמקום. תושבי הכפרים בירעם ואיקריט גורשו אחרי שוך הקרבות על פי פקודה דומה, שבוצעה על-ידי המפקד המקומי. עד היום מטרידה הפרשה העגומה את המצפון הישראלי ואת הערכאות המדיניות והמישפטיות.

שלישית, הסיפור מוכיח כי אכן היו פקודות כאלה, שבאו מלמעלה, ושניתנו כנראה באורח ספונטני, בלי מחשבה רבה, למרות שהשפיעו על חייהם של רבבות ומאות-אלפים. דונקלמן סיפר לקידרון כי בשעה שסירב למלא את הפקודה, שהיתה בעיניו בלתי-חוקית, תבע לקבל הוראה בכתב מידי דויד בן-גוריון עצמו. בכך הכשיל את המזימה. יתכן שבן-גוריון לא ידע על הפקודה, ויתכן כי ידע אך לא היה מוכן לאשר זאת בכתב.

אחרי מילחמת יום-הכיפורים סיפר הר אלוף (אז מיל) ישראל טל שהכשיל פקודות דומות של שר-הביטחון משה דיין במצריים בטכסיס דומה.)

אחרי הפרטים על גירוש הערבים מרמי לה, שהיו כלולים בספרו של יצחק רבין, מאשר גילוי זה את התמונה הכללית. אין עוד ספק כי בשלב השני של המיל-

באירופה

בן דונקלמן במיל-חמת-העולם השניה, כסגן-חישנה של „חטיבת רובאי המלכה“.

הו סקופ עזרתי. בפעם הראשונה מתגלה בעמוד זה כי במשך כמה ימים גורליים ריחף על פני נצרת הערבית — אחד ממוקדי הנצרות העולמית — אותו הגורל שפגע בלוד וברמלה, ביפו ובבאר-שבע, ובעשרות עיירי רות, שכונות וכפרים ערביים במילחמת-העצמאות.

נצרת ניצלה מגורל זה תודות לאומץ ליבו המוסרי של אדם אחד: יהודי קנדי בשם בן דונקלמן.

הקטע הגנוז

ס יפור זה היה עשוי להתגלות כבר לפני שלוש שנים, עת יצא לאור סיפרו של דונקלמן, נאמנות כפולה, בה הוצאת שוקן, באותה עת פורסם הספר גם במקורו האנגלי, בשם „Dual Alliance“.

הקטע הנדון היה אמור להיכלל בפרק „נצרת“ (בעמוד 168, בהוצאה העברית), שם, בעמוד 176, תוארה הכניעה של העיר הערבית.

דונקלמן כתב את הספר בעזרת עיתון נאי ישראלי, פרץ קידרון, ששימש כ-„Ghost Writer“. חלקו של קידרון ב-כתיבת הספר מוזכר במבוא, בעמוד 9, שבו מודה דונקלמן לקידרון על „עזרתו“ בכינוס כתבי-היד.

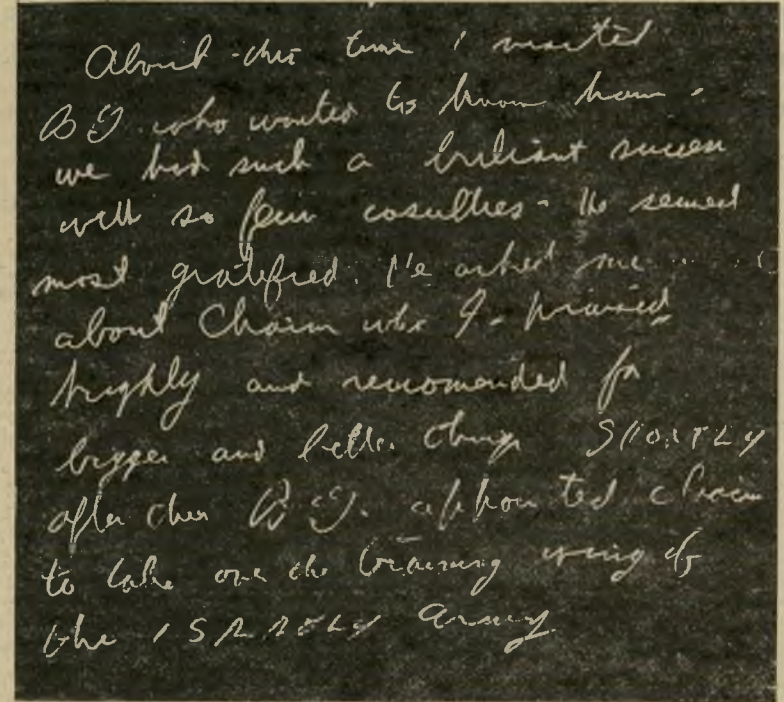
אחרי שקידרון כתב למעשה את הספר כולו לפי סיפורו של דונקלמן, הוא המציא לו את כתבי-היד לעיון ולתיקון. בעמוד 298 של כתב-היד הופיע הסיפור המדהים.

הנה הוא כדשנונו: יומיים אחרי שנכנסה לתוקפה ההפוגה השניה, הוציאו אותנו מנצרת. אברהם יפה, שפיקד בהתקפה על העיר על גודד 13, הופיעו אצלי, כשבידו פקודה מטעם משה כרמל להתליף אותי כמושל הצבאי של העיר.

מילאתי אחרי הפקודה, אך רק אחרי שאברהם (יפה) נתן לי את מילת-הכבוד שלו שלא יעשה דבר לפגוע באוכלוסייה

התיאור בספר

הקטע שבו תיאר דונקלמן את כניעת נצרת ואת הבטחתו לשמור על שלום התושבים. אחרי קטע זה היה צריך להופיע בספר הקטע שנגנן, שבו תואר מהלך הכניעה של העיר הערבית.

לשם השוואה קטע אחר בכתבי-ידו של דונקלמן, נאמר בו: „בערך באותו זמן ביקרתי אצל ב"ג (בן-גוריון), שרצה לדעת איך השגנו הצלחה כה מזהירה באבידות כה מעטות. הוא נראה מרוצה מאד. הוא שאל אותי על חיים (לסקוב). שיבחתיו אותו בפה מלא והמלצתי עליו לתען תפקידים יותר גדולים וטובים. זמן קצר לאחר מכן מינה ב"ג את חיים כראש אגף ההדרכה בצה"ל.“